(ಶ್ರೀ ಟಿ. ಎಂ. ಮಂಜುನಾಥ್.—)

ಇನ್ನೊಂದು ೧೬ನೇ ಜೂನ್ ೧೯೭೨ರ ಡೆಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ Case against city advocate ಎಂದಿದೆ. ಸೆನೇಟ್ ಮೆಂಬರೊಬ್ಬರು ಹಿಂದಿನ ಎಲ್. ಸಿ. ನಂಬರ್ ಮೇಲೆ ಕೇಸಂ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳೋ ಏನೋ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು......

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಒಂದು ವಿಷಯಂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯಂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

SRI D. DEVARAJ URS.—I am not prapared to make allowance for such allegations without giving notice. Without letting me know what it is ; if the Hon. Member goes on making allegations, it should not be allowed. This is not the way for the member to raise it. I resent the allegations.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಎಂ. ಮಂಜುನಾಥ್.—ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೆವೆನ್ಯೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದಾಗ ರಾತ್ರಿ ೧೦ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ರಿಕಾರ್ಡ್ ನೋಡಿದರು, ಹೀಗಾದರೆ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯೇನು ?

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಲ್ಲ, ಅವರು ಬರಲಿ.

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ಮಂಗಳೂರು ಕೆಮಿಕಲ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಫರ್ಟಿಲೈಜರ್ಸ್ ಎಂದಿರುವು ದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಕೂ ಮದ್ರಾಸಿನವರನ್ನೇ ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಬರಲಿ.

DISCUSSION FOR SHORT DURATION

Re : The Palacs of the former Maharaja of Mysore.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್ (ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ).—ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಹಾರಾಜರ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳು ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಊಟಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಅನಿಸುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ವಿಷಯ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಸರಕಾರದವರು ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ತತ್ವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆದಿದೆಯೇ, ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ರಾಜಧನ ರದ್ದಾದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅನುಕೂಲಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಎಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರ ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಅರಮನೆಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ "ನಾನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು. ಈ ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆಯ ವಿಷಯದ ವ್ಯವಹಾರ ಪೂರ್ತಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯ ಬಂದಿದೆ; ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮುಖ್ಯತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ೨-೩ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮಹಾರಾಜರ ಸ್ವತ್ತು ಅಂದರೆ ಈ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕು ಇದೆಯೇ ?

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಲೀಗಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಹ್ಯೂಮನಿಸ್ಟಿಕ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ವ್ಯೂನಿಂದ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರ ಬರಬೇಕು, ಬಂದಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕಾನೂನಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದು ಅಷ್ಟು ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಮಾನ್ ಕೆ. ಸಿ. ರೆಡ್ಡಿಯವರ ಸರ್ಕಾರ ಇದ್ದಾಗ ಆಗಿನ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಲಿಸ್ಟನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಮಹಾರಾಜರ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಸಹ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಅದನ್ನು ಈವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಾ ? ಈ ರೀತಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟರಿ ಪ್ರೂಫ್ ಏನು ಇದೆ? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಾಖಲೆಪತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಮನೆಯ ಮುಂದ ಇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ? ಈ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಅಡಕವಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಏನು ಇವೆ ? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಕ್ಟ್ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ? ಮತ್ತು ಪ್ರೀವಿ ಪರ್ಸಸ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿದೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿರಿ. ಈ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಎಲ್ಲಾ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟರೆ ಇದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆಯೋ ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರುಮೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಅಕ್ಸೆಷನ್ ಕಾಪಿ ನಾನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ್ನು ತಾವು ಬೇಕಾದರೆ ಓದಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಪರ್ಟೀಸ್ ಅವರಿಗೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಹೋಯಿತು, ಹೊಸದಾದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಅದು ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಈ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳ ವಿಚಾರವೂ ಈಗ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಲಿಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟೀಸ್‌ನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ವೆರಿಫೈ ಮಾಡಿ ಅವರು ಆ ಪ್ರಾಪರ್ಟೀಸ್‌ನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಆ ಲಿಸ್ಟ್ ನಿಮ್ಮ ಇದೆ. ಆ ಲಿಸ್ಟನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿ. ಆ ಲಿಸ್ಟನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಅಂತ ನನಗಂತೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಬಲ್ಲವರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಆ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಯಾಟಿಸ್‌ಫೈ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಏನೋ ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಲಿಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದು ಮಾಡಿದೆ; ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವತ್ತು; ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿರಲಿ, ಹೇಳದೆ ಇರಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆಗಳು ಏನು ಇವೆಯೋ ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸ್ವತ್ತು ಎಂದು ನಾನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆ ಯಾರ ಹಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ? ಅದು ಮುಖ್ಯ. ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ್ದು. ಅದು ತಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ದೇಶಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಜನಗಳ ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಂಥ ಅರಮನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಮೇಂಟೇನೆನ್ಸ್ ನಾವೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲವೇ ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಅರಮನೆಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲ್ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಣದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸ್ವತ್ತು ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ಅದು ಒಬ್ಬ ರಾಜರ ಸ್ವತ್ತು ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯ.

ಇನ್ನು ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಲಿಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್‌ನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ನಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆಗಲೇ ಲಿಜಿಸ್ಲೇಚರ್ ಸಕ್ರೆಟರಿಯವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿಲಿಸ್ಟ್ ಒಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅದು ಕಾನ್‌ಫಿಡೆನ್‌ಷಿಯಲ್ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನನಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ವ್ಯವಹಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ಬರಬೇಕು, ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ದೊಡ್ಡವರು ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ಅರಮನೆಗಳು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು: It is a Public document. It cannot be hidden at all. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಇದು ಸೀಕ್ರೆಟ್ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ಹೇಳಿದರೆ ಇದು ಅವರ ಒಂದು ತತ್ವಕ್ಕೆ, ಅವರ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್)

ಈ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿದೆ ಆದುದರಿಂದ ನಾನಾದರೂ ಹೇಳುವುದು ಅದರ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಲಿಸ್ಟನ್ನು ಈ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು ಎಂದು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವೆ, ಅಥವಾ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದದ್ದೆ, ಅಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನೆಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಂದಿವೆ. ಏನೆಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ ಸಿ. ರೆಡ್ಡಿಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಇದ್ದಂಥ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೊಡ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಇನ್‌ವಲಿನಿಯಬಲ್ ಎಂದು. ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಅದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಬಂದಿದೆ. I know for certain that it cannot be sold ಎಂದು. ದಿನಾಂಕ ೨೨ನೇ ಜುಲೈ ೧೯೭೦ರ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ :—

> "The most significant statement he made was that the Central Government had not yet taken a final decision to remove the inalienability caluse in the Instrument of Accession which has picked up all the dust in the State in the past few days."

ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿರುವುದು ಏನೆಂದರೆ ಈವೊತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ದವರು ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಡೆಕ್ಕಾನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಕೂಡ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿರುವ ಹೇಳಿಕೆ ಸಾಧಾರಣ ಯಾರೋ ಹೇಳುವಂಥ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಂಥ ಹೇಳಿಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮ್ಮರ್ ಸೆಷನ್ನ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು ಈ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾಗವಿಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಡೆಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿದ್ದು, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಅರಮನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಎಂದು ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕಂಟಿನ್ಯೂಯಿಟಿ ಇರುವ ಜನ. ಮಾನ್ಯ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು, ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಅರಮನೆ ಯನ್ನು ನಾವೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ರಾಜರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ, ಪರಭಾರೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಕ್ಲಾಜ್ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಕೂಡ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಇದ್ದಾಗ ವಿಚಾರ ಬಂದಿದ್ದು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀವೆಂದು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಮೀರಿ ಡೆಯುಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್‌ವಾಲಿಯಬಿಲಿಟಿ ಕ್ಲಾಜ್ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅದನ್ನು ಮಾರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಲೀಗಲಿಸ್ಟಿಟಿಕ್ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಅದು ಲೀಗಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಎಂದು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ವನ್ನೂ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ನಾನು ಹೋದ ಸಲ ಕೇಳಿದಾಗ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹಾಗೆ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

They must place the entire correspondence before the House. The Chief minister must take us into his confidence. The Government must act like caesers wife-above suspicion. If they want to be suspicion naturally they must place everything before the House :

ಏನೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಜನ ಒಳಗೊಳಗೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ : ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದರೊಳಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ, ಈ ತರಹ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ನಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾವಾಗಿಯೋ ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಏಕೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ? ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳತಕ್ಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ;

Only because the property does not belong to the Maharaja and because there is the inalienability clause, the Government of India asked the previous Government and the present Government as to what their opinion is.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನೀವು ನಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸುವುಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚೀಫ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರು ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಏನೋ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಡಿದರೆ ಹಿಂದೆ ಏನೋ ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ, ಲೀಗಲಿಸ್ಟಿಕ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ವ್ಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ದಾರಿ ಎಂದರೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಲಿಸ್ಟ್ ಆಫ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಇಡಬೇಕು ಆಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪುರಾವೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹ್ಯೂಮನಿಸ್ಟಿಕ್ ಎಂದರೆ ಮಾನವೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ರೀತಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ. ನಾನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಏನೂ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯವರೇ ಇರಬಹುದು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಅವರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರಿರಬಹುದು, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯತನ, ಕೆಟ್ಟತನ, ಇವನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಒಳ್ಳೆಯತನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಲ್ಲ. ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಜನ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಲಾಠಿ ಏಟು ತಿಂದಿದ್ದಾರೆ ಕೆಲವು ಪಾಳೆಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳಿವೆ. ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತೇವೆಂದರೆ ಇರತಕ್ಕ ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳೆಲ್ಲ ಇರಬಾರದು. ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ತರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಯಾವ ಪ್ರತಿಗಾಮೀ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇರಬಾರದು ಮಾನವೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಅವರು ಪಾಪರಾಗಿದ್ದಾರೆಯೋ? ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ೨೬ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೦೧ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಮಹಾರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿಯವರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಒಂದು ನಯಾಪೈಸೆ ಕೂಡ ಕೊಡಬಾರದು ಎಂದು. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಅಮೆರಿಕ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಕೌಂಟ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಗೌಬಾ ಎಂಬುವರು, ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳು, ಅನೀತಿಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಾಜರು ಒಳ್ಳೆಯವರಾದರೂ ಕೂಡ ಪಾಳೆಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಮೈಸೂರಿನ ಜನತೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ. ಹ್ಯೂಮನಿಸ್ಟಿಕ್ ಕನಸಿಡರೇಶನ್ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಮುಂಚೆ ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನಿದೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್)

ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಂಥದು ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸುವ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಆತ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊನ್ನೆ ದಿನ ಶ್ರೀ ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಹರಿಜನರ ಮನೆ ಲೂಟಿ ಆಯಿತು, ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗ ಎಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಇದು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯ, ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸುವ ವಿಚಾರ. ಇದರ ಬಗೆ ಅನುಕಂಪ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎನ್. ಜಿ. ಇ ಎಫ್ ನಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೊಡೆದು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪ ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಅನುಕಂಪ ಇರಬೇಕು ? ಹ್ಯೂಮನಿಸ್ಟಿಕ್ ಫೀಲಿಂಗ್ ಏನು ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವಾದ ಮಾತನಾಡುವವರು ಇವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ರಾಜರಿಗೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅರ್ಥವಿದೆಯೇ ? ಭಿಕಾರಿಯಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನಾದರೂ ರಾಜರಿಗೆ ಬಂದಿದೆಯೇ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆವಾಗ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು, ರಾಜಕೀಯ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಏನೋ ಪೆನ್‌ಷನ್ ಕೊಡುತ್ತೀರಲ್ಲ, ಆ ರೀತಿ ಪೆನ್‌ಷನ್ ಕೊಡಬಹುದೋ ಏನೋ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾನವೀಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶ ಗಮನಿಸೋಣ. ನನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, I also get fevere and go to hospital and most often we do not get treatment. ಈಗ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಔಷಧ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ನಾನು ಕೂಡ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಬಗ್ಗೆ ಅದರ ಮಾನವೀಯತೆ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಈಗ ಮಹಾರಾಜರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹ್ಯೂಮನಿಸ್ಟಿಕ್ ಕನ್ಸಿಡರೇಷನ್ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತು.

There is no place for this humanistic approach. If you really find that there are some people around the Maharaja who are exploiting him you deal with them severely I have no objection.

ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಡ್ರೈವರ್, ಅಥವಾ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರು ಮಹಾರಾಜರ ಹಣ ನುಂಗಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ತಿಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಬವದಾಗಿ ಇದೆ ಅಂಥವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ. ನಾನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಹಣ ಇದೆ ಅಮೆರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬಹುದು, ರೇಸಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು, ಕುಡಿಯಲೂ ಬಹುದು, ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಇಂತಹವರು ಈಗ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸಿ ಎಂದರೆ ನಾನು ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ. ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಜಾರಿಗೆ ತನ್ನಿ, ಸೀಲಿಂಗ್ ತನ್ನಿ, ಬಡವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಿ ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಗ್ರೌಂಡ್‌ನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಮಾನವೀಯತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಕೂಡದು. ಇಷ್ಟರಮೇಲೆ, ಅವರಿಗೆ ಕಾಂಪೆನ್ಸೇಷನ್ ಕೊಡಲೇಬೇಕು ಎಂದರೆ You can see that whatever compensation is to be paid is given to him as a nominal token amount. ಘಟನಾವಳಿಯ ೨೬ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ಸೊತ್ತನ್ನು ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಕ್ವೈರ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೂ ಕೂಡ ನಾಮಿನಲ್ "ಅಮೌಂಟ್" ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಹ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, as far as my party is concerned you should not pay anything. No humanistic question, arises in this case. He can live to-day, tomorrow and for generations. himself and his family.

ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. Of course he is a very very clever Chief Minister, "The decision of the State Government was based on the advice that since the private property settlement of the Maharaja was finalised by the Government of India it was open to the Government of India alone to modify that settlement and revoke the inalienability clause." ಎಂದು

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. It is a very important point. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ even according to the Chief Minister this issue is still open, it is not at all a closed issue. He has got a right to sell away the property. I must take it as correct only because these days even whatever appears in the press is also questioned.

Even taken for granted what is stated here is true, ಬೇರೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಇನ್ ಎಲಿಯಬಿಲಿಟಿ ಕ್ಲಾಸ್ ಇನ್ನೂ ಓಪನ್ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ನಾನಾದರೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಷ್ಟೆ, ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದವರು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರದವರು ಮೊದಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಏನು ಏನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೋ, ಗರೀಬಿ ಹಟಾವ್ ಅಂತ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅದರ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ; ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಒಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮೇಂಟೇನ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾನೂನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ದಿಟ್ಟತನ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಂದ್ರದವರು ಇದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಅದು ತಪ್ಪು, ಅದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ: ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹೀಗಂದಿದ್ದಾರೆ I find the pulse of the people and that is why I am naming the state as Karnataka. In this case also the pulse of the people is against giving the right of sale to Maharaja. ಆದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಂದು ದಿಟ್ಟತನ ತೋರಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಆಗಿರುವ ಕರೆಸ್ಪಾಂಡೆನ್ಸ್ ಅನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಟೇಬಲ್ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು, ಇನ್ನೊಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಊಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಅವರೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎರಡನೆಯದು ಇವಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ನೇರವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಮೂರನೆಯದು, ಈ ಬೆಂಗಳೂರು ಅರಮನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು, ಸೈಟ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನೆಂದರೆ, ಇದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮಾಡಿ, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪರ್ಪಸ್‌ಗೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಪಾರ್ಕ್ ಮಾಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಾ ಪ್ರೈವೇಟ್‌ನವರು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಕೂಡದು. ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಮ್ಯೂಜಿಯಂ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದು ಈ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ದೇಶ ಹುಚ್ಚುತ್ತದೆ, ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

SRI K. PUTTASWAMY (Chamundeswari).—Madam Speaker, before proceeding to speak on this issue I went to make one point clear that I have all respect for the person of his Highness the Maharaja I also know that the Chief Minister is second to none in safeguarding the interests of the State. With these introductory remarks I would like to make a few observations on this issue.

Madam Speaker, I am sure the House is fully aware of the history of Mysore State in the 19th century. For about half a century the State was under the direct administration of Britishers and the administration was handed over to the Royal family in the year 1880. While doing so, some conditions were imposed. One of the conditions was that the Civil list of His Highness the Maharaja should be separate

(SRI K. PUTTASWAMY)

from the funds of the Government and the second condition was the creation of the Representative Assembly and the third one was the Dewan had to be appointed with the approval of the British Government. These three were the important conditions among other conditions. Why I am taking the house to the history of 19th century is to show that these three palaces were not acquired entirely from the funds of the palace. They were acquired, as far as I understand, from the funds of the State. Perhaps this was the reason for imposing the condition of inalienability at the time of preparing the private property list.

Madam Speaker, I am also sure, that the House knows to what extent the native princes enjoyed the sovereign powers. Before 1947 the sovereignity vested in the Britishers. The major princes were however enjoying as much freedom as any of us in this country. They were not at all sovereign in the full sense of the term. It so happened because of the fight waged by the people, because of the sacrifices made by the people the country became free. The paradox is when the entire India became free, in the native States, it was only the ruling princes, who became free and not their subjects.

3-00 P.M.

Literally, constitutionally on 15th August 1947, the former Maharaja became fully sovereign and the people of the erstwhile Mysore State became under his rule. The House is also aware that the people had to wage another fight to wrest the responsible Government from the hands of his Highness the Maharaja. Anyway all that is past history. His highness the Maharaja entered in to an accession Agreement with the Dominion of India on 15th August 1947. Later on by another supplementary accession treaty the date was put back to 9th August 1947. All that we have to remember is that till 26th January 1950 His Highness the Maharaja enjoyed full sovereign powers That is why, before the Indian Constitution was brought into force His Highness the Maharaja issued a Proclamation on 25th November 1949 dissolving the than Representative Assembly and the then Legislative Council and converting the Constituent Assembly into an interim Legislative Assembly. Because he enjoyed the full sovereign powers, he could constitutionally adopt the Indian Constitution for Mysore State also. That is contained in the Proclamation that was issued by the former Highness on 25th November 1949. Then comes the very important document for purposes of examining the matter at issue. That Agreement is dated 23rd January 1950. That is the Agreement which His Highness the Maharaja entered into regarding privy purse, private property and rights and privileges. It is the interpretation of this document which becomes very pertinent for

deciding the matter at issue. I request the Chair to kindly bear with me if I take the House through some of the very important clauses relating to this matter. Sub-clause (1) says:—

> " The Maharaja of Mysore, shall, with effect from the first day of April 1950 be entitled to receive annually for his privy purse a sum of Rs. 26 lakhs free of all taxes."

I am not making any comment on the quantum of privy purse. But there is a proviso which is relevant and important. It is

> " The said amount is intended to cover all the expenses of the Maharaja and his family including the expenses on account of his personal staff and maintenance of his residences marriage and other ceremonies, and will neither be increased nor reduced for any reason whatsoever".

Here I would like to make one comment. I would take to request the house to mark the words maintainance of his residences This sum of Rs. 26 lakhs was intended to cover maintenance of his residence which are his residences? According to me, this are his private residences, not the Places, not at all these three Places, because the maintenance of these Places is covered by the Mysore Government Order of the year 1951. How did this list of private property come into existence? There has been an impression in this House and also elsewhere that this private property list came into existence as a result of the accession treaty which was entered into in the year 1947. It is not so. The private property list came into existence as a result of the Agreement relating to privy purse, private property and rights and privileges, which was entered into between the Secretary to the Government of India in the Ministry of States and the former Maharaja of Mysere. I will now make a reference to Article 2 which says:—

> " The Maharaja shall be entilled to the full ownership, use and enjoyment of all private properities as distinct from State
>
> properties belonging to him on the date of this Agreement".

This Agreement is dated 23rd January 1950 and he was entitled to the full owenership and use and enjoyment of all private properties. He owned on that date Clause 2 of Article 2 reads thus:

> " The Maharaja will furnish to the Government of India, before the 23rd day of January 1950, an inventory of all move
>
> able properties including cash balances held by him".

The date mentioned here by which he had to furnish a list of his private property is the date of this Agreement itself. I take it that there was a lot of consultation and discussion between the Place Government of Mysore and also Government of India, and therefore I presume that the private property list was also fully and on the date all this was before the Government of India. There is an obligation cast on the former ruler of Mysore by clause 2 of Article 2 to furnish a

(SRI K. PUTTASWAMY)

ist of private property before 23rd January 1950, and accordingly the former Maharaja of Mysore has submitted a list. Then what follows? It is stated in clause 3 that if any dispute arises as to whether any item of property is the property of Maharaja or State property it shall be referred to such person as the Government of India may nominate and the decision of such person shall be final and binding on all concerned. This is a very important article. Under this, should there be any dispute between the State and the Palace regarding the list of private properties, the mode of settlement has been decided. What is the mode? It is this the Government of India will have to refer the matter to a person nominated by the Government of India and the decision of that person shall be final and binding on all concerned.

Madam Speaker, this is a very important clause. I presume that the former Maharaja had submitted a list of private properties to the Government of India and I also presume that the then Mysore Government should have exercised its mind regarding what property had to be treated as private property and what property had to be treated as State property. When the list was finalised, certain conditions were attached to some of the private properties in the list? There are five properties to which certain conditions are attached. The three properties that are at issue are the three Palaces—one at Mysore, one at Bangalore another at Ooty. For all these three palaces there is a common condition and that condition is that these are inalenable properties and the State shall maintain these palaces for the use of the Ruler & its successor. Why this condition was attached why did the Maharaja agree for this condition? I take it perhaps the then Govt. of Mysore must have taken a stand that they were the State properties. There must have been a contention between His Highness the Maharaja and the Government of Mysore regarding the nature of these three properties The Maharaja might have claimed these properties as belonging to his private property, and the State Government might have disputed his right to claim them as private property on the ground that these properties had been acquired by the funds of the State. Perhaps then they must have come to an understanding. The understanding was, the condition that has been included in the private property list According to that condition, it is unnecessary for me to state over again that the Maharaja had no power of alienation There was an obligation on the part of the State Government to maintain these three places. There are two other properties, one is the palace Offices. The Maharaja under took to sell to Government when he did not require it for office purposes. The other property was Doddakere tankbed-about 90 acres of land. The Maharaja agreed to give it over for public purposes. These are the conditions as far as I rember for 5 of the properties in the private property list.

Now let us examine, whether it is open to His Highness the Maharaja to request the Government of India to make an alternation in the list of private property? My humble submission is that the Maharaja has no right to do so. The clause 3 of Article (2) came into operation only at the time of the preparation of the private property list. The private property list was prepared and it has been an agreed list. Therefore the mode prescribed for resolving the dispute also no longer exists. One other thing is that on the date on which the former Maharaja entered in to an agreement, he enjoyed the sovereign power. This is a document which has come into existence between the Dominion of India and also the Maharaja of Mysore for which the then Government of Mysore as a beneficiary of this agreement has also agreed. The Chief Secretary to Government of Mysore, Sri K. Srinivasan, has signed this private property list. My humble submission is that the Maharaja has no right to request the Government of India to remove the inalienability clause. Another interpretation that I pnt on this is that even supposing should the Government of India recognise that there is an existance of a dispute, there is a difference of opinion between the Government of Mysore and the Maharaja regarding the nature of these properties. What is it that they have to do, is I humbly submit, that the Government of India will have to nominate since other person to decide and that decision shall have to be considered as binding on both the parties. My point is that once the private property list is finalised, than everybody concerned becomes functus officio void and no power is left in them to reconsider the same; and even if it is going to be interpreted to mean that clause 3 of article 2 can be made use of. Now my humble submission is that the Government of India will have to nominate a person to decide this issue and that decision will have to be binding. This seems to be the legal position as far as I can see. I would like to make one more observation before I finish. Madam Speaker, the other day, the Chief Minister was kind enough to take the House into his confidence and read out the letter the Government had received from the Government of India and explained all the circustances leading on the settlement of this issue. The impression left in my mind then was, the present Cabinet to an inquiry made by the Government of India, have said that they have no objection for removing the inalienability clause. In the Upper House, Hon Sri Siddaveerappa who I expect has gone through the records fully, has stated on behalf of the Government that this Cabinet did not take any decision and it was the Governer during the Presidencial Rule who, had taken a decision. As for as I know Madam Speaker, the opinion of the Governor during the Presidential Rule was that he had no bjection for removing the inalienability clause provided Maharaja agrees to sell these properties only to Government of Mysore. That means, he restricted his power of alienation. This is an embargo or alienation private property. But according to the Governor, he was prepared to make the properties alienable only to Covernment of Mysore. A severe restriction on the

(Sri K. Puttaswamy)

powers of alienation was proposed. But I understood from the Chief Minister that the present Cabinet had no objection for these properties being treated as alienable. But I was very much surprised, by the Statement made by Siddaveerappa in the upper house. I take it that what the Chief Minister has stated on the floor of this House is a fact. But there is another matter which has confused me just now. The Hon. Member Sri Krishnan has made a reference to the Press Conference held by Sri Hanumanthaiya. Sri Hanumanthiah has said that the matter is not yet decided. He has also stated that the Government of India has not taken a final decision in this matter. If per chance, Government of India has not taken a final decision in this matter, I shall be very happy, in the light of these observations which I have made and after going through the several documents which are within the custody of the Government of Mysore, I am sure, the Chief Minister will definitely take a stand that the former Maharaja should not be permitted to alienate these properties.

I firmly believe that these three properties—considered from whatever angle, from the point of view of the Constitution or from the from the point of view of the interests of the State or from the point of view of historical facts-shall have to be treated as State properties and I am sure, Madam Speaker, that the Hon. Chief Minister will be able to consider all these points and take a decision, which would help to secure these properties for this State.

† ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ (ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿಯವರೇ, ಈಗ ಈ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲದ ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಧೀರ್ಘವಾದಂಥ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಸಲ ನಾನು ಜಿ.ಎ.ಡಿ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಪುನಃ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಸಹ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸುಧೀರ್ಘವಾದ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದಂಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೯೭೦ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಪತ್ರದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎದ್ದಿರತಕ್ಕಂಥ ವಿವಾದಗಳು ಏನಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರ ಅಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಿದ್ಧವೀರಪ್ಪನವರು ಇದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನಾ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ನಮಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದವಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಸುಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನಾ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಇರತಕ್ಕಂಥ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಸಹ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅಂತಿಮ

ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತಾವು ೧೯೭೧ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವರಿಂದ ಬಂದಂಥ ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ೧೯೭೧ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದರೆ ಪುನಃ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಅವೊತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದರು, ನಾನು ಲಾ-ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಒಪೀನಿಯನ್ ಮೀರಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಅವರ ಒಪೀನಿಯನ್‌ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಟೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾರಾಜರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಏನಾದರೂ ವಿವಾದ ಉಂಟಾದರೆ ಮೂರನೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ, ಅವರು ಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ತೀರ್ಪಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬದ್ಧರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಕರಾರನ್ನು ಮಹಾರಾಜರಿಗೂ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಆಗಿರತಕ್ಕ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಷಿಯಲ್ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರು ಲೆಜಿಸ್ಲೇಚರ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಹೇಳಿದರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಲಾ-ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನತಂತ್ರ ಆಡಳಿತ ಇದ್ದಾಗ, ಲಾ-ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಒಂದು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕಳೆದ ಸಲ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಲಾ-ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಒಪೀನಿಯನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಿದರು ಆದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದಿದೆ ಈ ಒಂದು ಸಂಶಯದಿಂದ ನಾವು ವಿಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಲಾ-ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಏನು ಒಪೀನಿಯನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಮೊನ್ನೆ ಆಂಧ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ಒಂದು ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ೪೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಾಗ, ಅದು ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದು ಒಂದು ಪಾಲಿಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಬಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಬಂದು, ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅದನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಘಟನೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತಾವು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರು ಒಂದು ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಇರಬೇಕು. ಆಧಾರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಬಹುಶಃ ಈಗಿನ ಒಂದು ಆರೋಪಣೆ ಏನಿದೆ, ಆ ಆರೋಪಣೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಾದನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಂದಂಥ ಪತ್ರವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದಿರತಕ್ಕಂಥ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲಾ-ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಒಪೀನಿಯನನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಇಡಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೇನೂ ಕಾನೂನು ಪಂಡಿತರಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಸಭೆಗೆ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಅವರು ಬಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಅವರು ಬಂದು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಕರಾರು ಇದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏನು ಒಂದು ಆಪಾದನೆ ಇದೆ ತಾವು ಏನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದೀರಿ, ಆ ರೀತಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಏನು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಅವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಸರಿಯೆ, ಅನಂತರವಾದರೂ ಅವರು ಈ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ಸಭೆಗೆ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ)

3-30 P. M.

ಲಾ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಎನು ಒಪೀನಿಯನ್ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎನುವುದನ್ನು ಈ ಸಭೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನೂ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು, ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ ಹೇಗೆ ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ ? ಇವೊತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದವರು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ೨೬ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ೭ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಡುತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅರಮನೆಯ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸುಧೀರ್ಘವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಈ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಏನು ಸಂಶಯ ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕಟಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಇವೊತ್ತು ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಅವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೂ ತರುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮಪ್ಪ (ಸಾಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡ ಒಂದು ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳೂ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕಂಥಾ ಸ್ವತ್ತುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಓದಿದ್ದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಗತಿವಿರೋಧಿ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದು ನೀವು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅಂಥಾ ಪ್ರಗತಿ ವಿರೋಧಿ ಸರ್ಕಾರ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಗತಿಪರ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಈಗಿನ ಸರ್ಕಾರ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿತು ? ಇವರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಈ ಅರಮನೆಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ಬಹಳ ವಿಷದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಈ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಸರ್ಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸದಿಂದ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕು. ಅದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸುವಾಗ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇಲಾಖೆಯವರು ಏನು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸದನದ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ಮಾನ್ ದೇವೇಗೌಡರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಇದು ೫೦ ಸಾವಿರ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಇದು ಸುಮಾರು ೧೧ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಸ್ವತ್ತು. ಇದುವರೆಗೂ ಕೂಡ ಈ ಅರಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಹಾರಾಜರ ಸ್ವಂತ ಆಗಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಆ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿ

ಅದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆಸ್ತಿ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಅರಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಸಿ ಅದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸರ್ಕಾರದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅರಮನೆಗಳಿಲ್ಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಇವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವುಗಳು ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಕಾರಣ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯೂಟ್ ರೈಜ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಆಗ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಭಾರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ಅವರು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡ ಬಹುದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಇದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಬೇಕು. ಅವು ಮಹಾರಾಜರ ಆಸ್ತಿಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದ್ದರೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಕಾರ ಏನು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು ಈ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯೂಟ್ ಬಂದರೆ ಅವನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಟ್ರಿಬ್ಯುನಲ್‌ಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳು ವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ,

MR. DEPUTY SPEAKER —in the chair

‡ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ (ರಾಮನಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ೨೨ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರತಕ್ಕ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎದುರು ಕಡೆ ಕುಳಿತಿರತಕ್ಕಂತಹ ಮಿತ್ರರು ನಮ್ಮಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನರ್ಥವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ದೇಶ ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಗೌರವದಿಂದ ಇವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡ ತಕ್ಕವರು ಮತ್ತು ಬಡವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶ ಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಮಿತಿಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋರಾಟ ಜನರು ನೀವು ಇವತ್ತು ಈ ಅರಮನೆಗಳಿಗೆ ೧೫ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಾಳುತ್ತದೆ. ಎಂದು ನಿಗದಿ ಮಾಡದಿರತಕ್ಕ ಸೊತ್ತನ್ನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡು ವುದನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ನೀವು ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಆದರಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿಯಾದಾಗ ನಮ್ಮಂತಹ ಜನರ ಕರುಳು ಕಿತ್ತುಹೋದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ನೀವು ಇವತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಮಿತಿಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಂತಹ ಜನರು ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀವು ಏನು ಇವತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಅದನ್ನು ದೇಶದ ಜನತೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಅಂಥ ಒಂದು ಮಹದಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗ ಬೇಡಿ ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಮಾಡಿ ಅದು ಇವತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸೊತ್ತು ಅಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಬಗ್ಗೆ ೨೦ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿತ್ತು ? ಇವತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಆಸ್ತಿ ಮಿತಿ ಇಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಇಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಅವರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೫ ಕೋಟಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಒಂದು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಬಡವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಹೀಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಇಂತಹ ಒಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಕಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ನೀವು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವತ್ತು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮಹಾ ತಾಯಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ತರಬೇಡಿ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ನೀವು ಒಂದು ಆಸ್ತಿ ಪರಿಮಿತಿ ಏನು ಹಾಕುತ್ತೀರಿ, ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ

(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ)

ಕೊಟ್ಟು ಬಾಕಿಯುವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ನೀವು ಜನತೆ ಒಂದು ಅನುಮಾನ ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಡಿ ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದವರೇ ಆದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದವರೇ ಆದ ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಯವರು ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮವರೇ ಆದ ಕೇಂದ್ರದ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದು. ಒಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಮೂರು ನಾಲಿಗೆ ಇರಬಾರದು. ಇವನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರರು, ಬಡವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪೆ ಇರುವಂತಹ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹೃದಯುವುಳ್ಳಂತಹ ದೇವರಾಜ ಅರಸರವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇತಂಹ ರಾಜ್ಯದ ಆಸ್ತಿನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಡ ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಡ ಜನರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಎಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು. ಅವರಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು. ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ ಅವರನ್ನು ಈ ಸಭೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತೀರೆಂದು ನಂಬಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ಈಗ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರು ಹಿಂದೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದರೋ, ಅದನ್ನೇ ಲಂಬಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಹೊಸದಾಗಿ ಏನೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವತ್ತು ಕೂಡ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: ಈಗಲೂ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಪಾರ್ಟಿ ತೀರ್ಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ, ಅಥವಾ ಅವರ ಪಾರ್ಟಿ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ, ಆಸ್ತಿ ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿರಬೇಕು, ಕಾಂಪೆನ್ ಸೇಷನ್ ಕೊಡಬಾರದು ಎಂದು ಇರಬಹುದು. ಅದು ಅವರ ತತ್ವ ಇರಬಹುದು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ವಾದ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಪಾರ್ಟಿ ತತ್ವವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅವರ ಇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಲಿ ಅವರ ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಜವಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಾದುದು ಈಗ ಲಾ ಆಫ್ ದಿ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಏನಿದೆ ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಪೆನ್ ಸೇಷನ್ ಕೊಡಬೇಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲ: ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿಯೇ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇದರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಚಿವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿಯೋ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಈಗ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ ಮತ್ತು ಅದು ಅಧಿಕೃತ ವರದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಏನೂ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಇವತ್ತು ಸಹ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಮಾನ್ಯ ದೇವೇಗೌಡರು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು. "To cover one lie one has to tell many lies" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಂಥ ಪ್ರಕರಣ ಏನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಈ ರೀತಿ ಏನೂ ಅನುಮಾನಪಡ ಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಹೇಳಿದಂತಹ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದ ವರು ಅದನ್ನು ಕವರ್ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ; ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಇಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಲ್ಲಾ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ಸ್ ಇಡು ವುದು ಅವಶ್ಯ ಇದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ನಾನೇನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನಿದೆ, ಇರತಕ್ಕಂತಹ ವಿಚಾರ ಏನಿದೆ, ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಪುನಃ ಅನುಮಾನ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆ ಕಾಗದ ಮತ್ತು ವರದಿಯನ್ನು ಓದಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಾವು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ, ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

"We are unable to accept the *view* held by the State Government that the Maharaja has only the user's right in these properties. We are also advised that since the private property settlement was finalised by the Government of

India, it is open only to that Government to modify the private property settlement and to revoke the inalienability clause."

ಹಾಗೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ಅವತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದು. ಇವತ್ತೂ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧವೀರಪ್ಪನವರು ಏನೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ತೆಗೆಯಬಾರದು, ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ, ಲೀಗಲ್ ಒಪೀನಿಯನ್ ಈ ರೀತಿ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮದು ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದಿದ್ದಂಥ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರೂ ಸಹ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಇದೆ, ಲೀಗಲ್ ಒಪೀನಿಯನ್ ಕಲೆಕ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂಥ ನಿಲವು ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್‌ಏಲಿಯನಬಿಲಿಟಿ ಕ್ಲಾಜ್ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಇದಾದಮೇಲೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬಂತು. ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮವೀರ ಅವರು ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರೂ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೂ ಸರಿ. ಆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಇದನ್ನು ಪ್ರೈವೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಎಂದು ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೇ ಮೊದಲನೆಯ ಚಾನ್ಸ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚು ಮರೆ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಅವರವರಿಗೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪ್ರೈವೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೇ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಂಡೀಷನ್ ಏನು ಇದೆ ಅದರಿಂದ ಏನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಈ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಇವತ್ತೂ ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯಾವುದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಒಂದು ಅನುಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವತ್ತೂ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತೂ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇದು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ಬಹುಶಃ ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ.

SRI H. S. SIDDAPPA.—If this is declared as private property, has the Municipality of Mysore and the Corpoation of the City of Bangalore levied any tax and collected it ?

SRI D. DEVARAJ URS.—I have no idea about it.

SRI K. PUTTASWAMY.—On that aspect, in the year 1943 or 1954, an amendment to both the City Municipalities Act and to the City of Bangalore Corporation Act has been passed exempting these two palaces from payment of all taxes.

SRI D. DEVARAJ URS —Thank you for the information. Now, the position may alter, That aspect has to be examined separately,

ಆಮೇಲೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಅವರ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಾದಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಒಂದು ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಏನು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಏನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಇದು ಡೆಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.—ನಾನು ಓದಿದ್ದು ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಡೆಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್.—ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಡೆಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ ;—

"Railway Minister Hanumanthaiya today opposed any proposal to allow the former Mysore Ruler to alienate his palaces in Bangalore and Mysore.

> He said the Government of Mysore should take them over and make the palace grounds into public gardens. The Mysore palace could be kept as a museum, like the palaces of French emperors at Fontainbleu and Varsailles and the Bangalore Palace converted into an art gallery. 'For all the people who know the Maharaja, it is a matter of great unhappiness that any one of the two palaces should be converted into a hotel.'

Mr. Hanumanthaiya, who said he had high regard and esteem for the former Maharaj and his ancesters, however felt that the Government, after taking over the palaces, should meet his financial needs.

He had discussed this proposal with the Union Home Ministry and Mysore's Chief Minister. 'We want to see that the Maharaja lives comfortably with the required annual monthly income. We will meet his needs by cash payment to the extent necessary. We are in full agreement with the position that he and the members of his family should be kept happy and comfortable.'

He added : 'It is a matter for negotiation between the Maharaja and the two Governments to come to a settlement on these issues. I have advised them accordingly.'

Answering a question, Mr. Hanumanthaiya said the Government of India had not yet taken a final decision on removing the inalienability clause from the accession instrument in regard to the three palaces of the Maharaja. The issue was still under discussion.

As regards the palace in Ooty, Mr. Hanumanthaiya said he did not want to make much of this. 'It is a small palace and if of the Maharaja wants he may have it for his own use.'

The future of the palaces, he said, should not become questions of law. It was a question of the relation between the Maharaja and the people, a question of mutual affection.

Mr. Hanumanthaiya said the Maharaja and his ancestors were held in great esteem by the people ; 'them themselves were public institutions'. All properly owned by them belonged to the people and, in fact, when he ascended the throne. Mr. Jayacpamaraja Wadiar had made a public statement that all that he owned belonged to the public.

Mr. Hanumunthaiya said the Maharaja had been 'continuously 'exploited and deceived' by a few unscrupulous people. 'He is now ill, and he must be freed from this unscrupulous set.'

He said the Maharaja had met him in Delhi twice. 'I have deep regard for him. The only difficulty is in freeing him from the exploiting coterie. In fact, I want to suggest that a committee of enquiry be instituted to find out who have all made property and wealth in a surreptitions manner.'

Asked about his reported proposal to the Chief Minister that the Railways would buy the Bangalore Palace and convert it into a railway station, Mr. Hanumanthaiya said : 'I had only said that if nobody was there to buy it, the Railways might purchase it, and make it the biggest railway station. As Railway Minister, I had planned a similar station in Varanasi—the oldest city in the world—costing one to two crores on the scale of a Vidhana Soudha.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ.—ಇದನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಅನುಮಾನ ಬಂದು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದಿನ್ನೂ ಫೈನಲ್ಲಾಗಿ ಡಿಸಿಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಅನ್ನತಕ್ಕ ಭಾವನೆಯು ಮೇಲೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿರ ಬಹುದು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ.

SRI M. S. KRISHNAN.—I am referring to the statement he has made.

4-00 P.M.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ನಾನು ಈಗ ಓದಿದ್ದನ್ನು ತಾವು ಓದಿದ್ದೀರಾ?
ಇಲ್ಲಿ ಕೈಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಇರುವಾಗ ಅದನ್ನೇಕೆ ನೋಡಬೇಕು?

MR. DEPUTY SPEAKER.—The position is, the hon. member can refer to the statement made here. He can have a copy of the stament if he wants. But it would be harsh and unfair on the part of the hon. member to refer to newspapers unless he accepts the responsibility for the statement he makes.

SRI M. S, KRISHNAN.—May I Submit by way of clarfication? What I read out is from newspaper. Of course I did not go through what has been stated in the official record. I have nothing to disbelieve what has been printed in this paper, What is wrong in it?

SRI D. DEVARAJ URS.—There, I object. Unless the hon. member quotes me and says there is inconsistency, I treat what he says as something borne out of ignorance or for some other purpose.

Let the hon. member point out what is the inconsistency. The statement I made here is available to the hon. member and as such I cannot understand how he says there is inconsistency. I would not have referred to or spoken about Sri Hanumanthaiya's statement but for the fact that the member relied on that statement to cast a doubt as to what has happen or on the role the Government is playing.

(Sri D. Devaraj Urs)

That is why I took the statement and read. Otherwise, I know that I need not have gone through it. I am not here to score a point over any person. To the best of my abillty I am trying to clarify genuine doubts raised by the hon. members. Beyond that I cannot do anything

Answering a question Sri Hanmanthaiya said that the Government of India had not yet taken a final decision That might have been understood to mean that there is no final decision. If the hon. members will please remember what I said on the floor of the House the other day they need not have any. d(uff perhaps there is no difference of opinion between what I stated on the floor and what Sri Hanumanthaiya stated in his press meeting. I did say the other day that I have received a letter in the matter of removing the inalienability clause, which was after the intervention of Sri Hanumanthaiya at Delhi leave and the Government of India wanted me to keep the whole thing in abeyance I have not kept it secret. The other day I said it and it is in my statement. Even Now I am saying there is no final decision taken.

Secondly with regard to the legal position, Sri K. puttaswamy has quoted from a document or agreement regarding the manner of settins the dispute over the question of any property, be it called the state property or private property. He has also argued the legal aspect whereby he means to say that when at the time of entering into this agreement the Maharaja of Mysore or the ruler had certain rights and now after the rights and privileges are taken away, one of the parties to the agreement does not enjoy the same status. That is what I have understood from what he said. According to the hon. members, the Maharaja has no right to ask for changing or modifying the agreement entered into at a time when he enjoyed a different status constitutionally, legally and otherwise, and which status he has lost at the moment. Yes, the hon. member being an able lawyer who might have understood the legal implications has every right to put forth that view. I have no quarrel because in any case if you ask the lawyers they have their own interpretations to give. So, his interpretation may be correct also. Therefore I have no comments to make on his interpretation. But one thing he said and that is quoting from the agreement which is said to be in existence. I must be thank the hon.member for he has brought to the notice the existence of that agreement which I was not aware of I have asked the Secretaries to find out what that agreement is and I can assure this much that in the light of what he has stated I will bring to the notice of the Government the existence of this agreement. The hon. member was good enough to give a copy of the agreement the other day when I requested him. It is just before me. In that agreement there is one point which he quoted. If there is a dispute the manner and method in which that dispute has to be settled is enumerated in the document.

It says that the third party to be appointed is to go into this question and it has to be settled. I don't know whether it refers to the point of settling the private property list which was asked at that time. I don't know whether that agreement stands for all the times. Anyway, assuming it stands good, that means, the question has to be legally settled. Straightaway it cannot be argued that it is not his private property. If one party, *viz.*, the Maharaja who is supposed to be the owner at the moment were to say it is a private property, it becomes a dispute. and it has to be decided. The manner in which the Government of India decided is correct or not I am not going to say anything about that.

SRI K. PUTTASWAMY.—I would like to read out the clause 3, article 2 again to make the point clear. It says:

> "If any dispute arises as to whether any item of property is the private property of the Maharaja or State property it shall be referred to such yerson as the Government of India may nominate and the decision of that person shall be final and binding on all concerned."

I imagine perhaps there was a dispute. But that dispute or controversy was settled. If that controversy had continued in the year 1950 this method had to be reported to by the Government of India. Fortunately or unfortunately the controversy ented by an understanding that this private property should be treated as inalienable and an obligation was cast on the Government of Mysore for maintaining all these three palaces. Therefore the dispute having arose and settled amicably there was no need to refer it to the third party. It is not open now to any of the parties to this settlement to seek to re-open the issue. Instead of 2 parties there are three parties. The Hon. Chief Minister may kindly refer to this file there is a private property list for which Mr. Srinivasan who happened to be the Chief Secretary has signed the list. The point I sought to make out was that the matter was settled and no longer the Government of India can resort to clause 3, article 2 and should the Government of India hold that there is existence of dispute between two parties, *viz*, the Maharaja and Government of Mysore then they have to resort to it:

SRI D. DEVARAJ URS.—So the points made out by the hon. member are that this agreement is no more in existence, *i. e.*, it happened at the time when the whole thing had to be settled in the year 1950-51 and it has been settled. I don't know whether there was any dispute at all. Perhaps not at that time. So, that clause was never resorted to. Now, according to the clarification that clause cannot be applicable and according to his interpretation it is already settled that it is not his property. But the property list says it is the private property. The only point that now arises is

(Sri D. Devaraj Urs)

whether that property which is called the private property of Maharaja should be alienable or not. So far as this alienability clause is concerned there is a condition that the Palaces of Mysore, Bangalore and Ooty are not alienable. But they have the right of using these palaces in perpetuity from generation to generation.

ಇದು ಅವರ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರ ಇಂಟರ್‌ಪ್ರಿಟೇಷನ್ ಇದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ I am not here to hold brief either far or against. I have made it clear the other day also and even today, I make it very clear. I have merely stated what the Government of India have stated and what the Government of Mysore stated. The Government of Mysore does not necessary mean Mr. Veerendra Patil's Government. Subsequently there was al so a Government—whether it is Presiden's rule or Tovernor's rule—that was also the Mysore Government. Previous to our coming into office the previous Government did gave its pinion. Mr. Dharma Vira, the then Governor has taken that decision. occording to which he merely stated 'yes', it is his private property. Aut if he wants to sell it he shall sell it to the Government first Bnd if the Government does not buy then he could sell it to anybody. aI don't know how this makes the whole position more rigid. Th Government of India and other lawyers take the view that once you say it is a private property you can't say that he should sell it to Government alone, because the Transfer of Property Act does not give that right. That is the interpretation given by the Government of India. At that time the Government of India took the decision and stated that it is the private property of the Maharaja and they have no objection to remove the inalienability clause. Subsequently what happened I have already stated. Mr. Hanumanthaiah did talk to his colleagues there and afterwards what happened and what discussions took place between him and myself also I have stated. He referred at the Press Conference to the meeting he had with me and the discussion that took place. He too says if nobody buys the Railways are prepared to buy it. What does it mean ? It means in other words, that Mr. Hanumanthaiah does not seem to dispute that it is not the private property of the Maharaja. If a thing is to be bought somebody must be the owner of that thing; otherwise, if it is a state property there is no question of buying it at all. He has also stated that Maharaja is a good person and we all respect and we must see that he is not put into troubles.

Then hon. member Sri Krishnan was talking about human aspect. I haue not said about that anything in my speech. The hon. member may go through my speech.

Sir, Sri Hanumanthiya has also talked about the human aspects of the problem. I am not trying to find fault with Sri Hanumanthiya. In his wisdom, in his thinking, what he has said may be correct. I have nothing to comment upon it. If you want to give something to the Maharaja, what is it you want to give ? Is it your gratis, *daanha* or *bhiksha* ? Sri Hanumanthaiya has himself said that he will buy it for the Railways. Whether you buy it for Rs. 10 or Rs. 10 crores is another matter.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ನಾನು ಒಂದು ಕ್ಲಾರಿಫಿಕೇಷನ್ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ಲಾ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟಿನ ಒಪಿನಿಯನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಧರ್ಮವೀರರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ಟೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರೈವೇಟ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಮಾರುವಾಗ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಂಡೀಷನ್ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಧರ್ಮವೀರರು ಇದನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ತಾತನ ಮನೆ ಆಸ್ತಿ ಅಲ್ಲ.

Sri D. DEVARAJ URS.— Sir this is not fair.

Sri H. D. DEVE GOWDA.—I am going to withdraw those words if it is going to hurt anybody. The point is whether Dharma Vira's decision is based on the opinion of the Law Department. I want to konw about it. That is way I said it.

Mr. DEPUTY SPEAKER,— Very strong words or vociferous words will yield nothing I would very much appreciate if sober language is used, as a rule sober language should be used.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ ದೇವೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದರು ಇದು ಮಹಾರಾಜರ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಇದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮವೀರರು ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಸಹ ಮಹಾರಾಜರ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿಯಾದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅದರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಲಾ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಒಪಿನಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್.—ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಯಾವ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು ?

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಲಾ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆಸಿ ನೋಡಿ.

SRI DEVRAJ URS —I do not want to go into all hear says. I do want to go on indulging into the stories that I might heard or some body I am not hear to question the motives either of Veerandra Potils Government of Dharma Vira's Government, who took this decision. Why is the Opposition Leader angry with a person who is not here at all ? I am not saying anything which is not on record. Suppose I say somthing here and it is not found in the record, what is my porition ? Please do not concede that I am not that much responsible I am not coming in the way of your interpretation or if you want to question anybody's motive. Let us not at least use such nowords so as he was here as the Rules or the Governor looking after the affairs of State, he had every right.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಅವರು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ, ನೀವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸ್.—ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ.

Then why is the Opposition Leader simply agitated about it? I am only stating how things have developed so far and how things have stood at the moment, With all this, even tomorrow if my Hon. frind Sri Deve Gowda were to give one kind of interpretation which is not to the taste of the Government, nobody can find fault with it. That is all.

Sir, I was referring to the statement I made the other day, a copy of which is being gone into at the moment by my hon. firend Sri Krishna. I stick to it and I stand by every word I have said the other day on this issue. The other day I have made one point clear Beyond what I have stated the other day, I do not want to go in to further discusssion on the matter because what has been stated here, the feelings and other ideas or suggestions given. have all been conveyed to the Government of India. The Government of India are seized of the whole question and they are at it. Therefore Sir, it may not be right on my part to make any statement which might embarass the Government of India or the party concerned.

SRI S. BANGARAPPA.—Why Sir?

SRI D. DEVARAJ URS —Sir, I am extremely sorry for the very short memory of some of these socialist friends. I do not know whether the is still a socialist or left the party.

SRI S BANGARAPPA.—I am sorry for the very poor knowledge of the Hon'ble Chief Minister. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ ಎಂದು ನೀವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಹುದಲ್ಲಾ.

4-30 P.M.

SRI D. DEVARAJ URS :—What I said the other day I reiterate and say that my personal view is that I am one of those who is interested in making it a beautiful garden. Even now I say the same thing. But here the question is: whether it is a private property or not is the question which concerns the legal pandits Now the Government of India is seized of the matter. Beyond that what is it that I can say? I can at best say what I said the other day and I again repeat what I said: The law of the land should be made applicable to every person to every property. Supposing tomorrow the Government wants to acquire, we are going to acquire it. That I stated the other and I repeat it now also. When the ceiling on property comes tomorrow, it will be applied to the property of the Maharaja,

I say it now again. Even Mr. Hanumanthiah, for the information of Sri Krishnan, has never at any time said that it must be confiscated. He wants the Maharaja also to get something in lieu of the property to be given to the State.

Under these circumstances, there is nothing to warrant that Government of Mysore is trying to sell away the right which the Government of Mysore has in this issue. We are merely acting in accordance with the Constitutional position. And I make it very clear, Sir, when we want this property to the State, we do not hesitate to take it in accordance with law. The question now is with regard to Mysore Palace. I have said the other day that we recommend for a Trusteeship to be created and it has to be converted into a Museum and to which the Government of India has also agreed and the Maharaja has also agreed. Therefore there is no question of buying or selling away so far as that property is concerned.

With regard to Ooty Palace, we have said that we are not interested in taking it over because that Palace is in a different State where a differedt Government is functioning. So, will be like any other private person as regards this Ooty property is concerned. Even Sri Hanumanthaiah has referred to the Ooty Palace and he has said that the Maharaja can do as he likes. It is only the question of Bangalore Palace remains. As I said earlier, the whole question is before the Central Government for its decision. I think I have covered most of the points raised by some of the Hon. Members.

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ;—ಅರಮನೆಗಳ ವಿಚಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ವಿಷಯ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ, ಇದು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೇಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ?

SRI D. DEVARAJ URS :—I have already stated. Perhaps my Hon. friend did not carefully listened to what I said I have conveyed the feelings of this House already to the Government of India.

SRI K. PUTTASWAMY :—I am very much struck by the sincerity in the statement made by the Hon. Cheif Minister and I think him for the same. I also thank the Chair for the indulgence shown to us. Under Rule 59. the scope is very much limited. May I seek permission, Sir, to ask a short clarification from the Cheif Minister. From the agreement which I read out when I made the speech relating to privy Purse and Privillages. Under Article 1 (2), Rs 26 lakhs privy purse was intented for the maintainance of his residences. In the year 1950 Government has passed an order dated 6th Feb. 1951 relating to the maintenance and taking over of several obligations from the Palace. Among the several obligations that were taken over by the State Government, one obligation relates,

(Sri K. Puttaswamy)

to the maintenance of Palaces. Under clause 3, Government will incur an expenditure to a limit of Rs. 75,000 towards maintenance of the Palaces; another Rs. 75,000 towards the maintenance of the gardens attached to the Palaces at Mysore, Bangalore and 'Ooty. Palace Electricity was taken over and palace dispensary was also taken over. But Orchards and Mazrai grants to the temples recognised as private property of Maharaja will continue to be paid at present by Government. When under the Agreement the Maharaja had to maintain his residences out of Rs. 26 lakhs, but how the Government has taken over the obligation of maintening the Palaces under the Government Order of 6th February 1951? When Government have taken this obligation and in curred lakhs and lakhs of Rupees expenditure in these 25 years, whether it is open to a party to this settlement to ask for reopening the issue?

SRI D. DEVARAJ URS :—Again I repeat that what I am told was that Mysore Government at one stage wanted all this money to be recovered back from the Maharaja—the money that had been spent for the maintenance of the Palaces, electricity charges and so on and so forth which my Hon. friend just now referred. I do not know why they have asked the Government of India to see that money should be recovered back. That also I am not in a position to state anything. However, it is the Government of India perhaps thought that it was not necessary to recover. Anyway I do not know the exact position.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ :—ಮೂರು ಅರಮನೆಗಳೂ ಇನ್ ಏಲಿಯನಬಲ್. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಮತ್ತು ಅವರ ವಂಶದವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಅನಿಶ್ಚಿತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಮೆಂಟೇನ್ ಮಾಡಬೇಕು.

SRI D. DEVARAJ URS.—The point is this. Even according to what he has read, it is still in his enjoyment. The question is how to take it back, and whether the Government of India or the Mysore Government can make a statement that it is all State property and not his. We have to consider what the position is legally. It continues to be in his possession. If he does not want to give it up and if it continues to be in his position or in the possession of his sons and grandsons, what will be the position? It is not so simple a matter. I have said this the other day and now also I am saying it the Mysore Government wants they can acquire it like any other house. Whether the cost is 10 rupees or 10 crores of rupees or whatever it is, you have to move according to Law. That is all I can state at the moment.

SRI M. S. KRISHNAN.—I just want a clarification.

MR. DEPUTY SPEAKER.—This is not the occasion to confront the Hon. Chief Minister on his own speech. This amounts to virtually cross-examination. I cannot permit it under the rules.

SRI D. DEVARAJ URS.—Every time, the hon. Member wants to cross-examine on that. Alright, let him raise it on some other occasion. I will answer it.

MR. DEPUTY SPEAKER.—The Rules of Procedure are very clear. All sorts of things cannot be introduced and the scope of discussion is extremely limited. Some leniency is shown but the hon. Members are not satisfied. I do not want to limit the scope to the letter of the rules but to take the spirit of the Law. The hon. Members take undue leniency with the result that some heat is generated, dignity is thrown to the winds and the situation goes out of control. The best way is to follow the spirit of the rules giving due leniency and nothing further. Therefore, I cannot permit cross-examination.

SRI M. S. KRISHNAN.—I am not going to cross-examine the Hon. Chief Minister or anybody else. I only want that an impression should not be created that irresponsible statements are being made on this side without any basis.

SRI D. DEVARAJ URS.—I am sorry. We have taken more than 2½ hours and I am not prepared to say anything further. If he has any other doubt, he will raise it on some other occasion, either in this House or elsewhere.

MR. DEPUTY SPEAKER.—We have taken more than the scheduled time.

(ii) *Execution of the Cauvery Water Supply Scheme by the BWS & S Board.*

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.—ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಲಮಂಡಳಿಯ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಲಮಂಡಳಿಯ ವ್ಯವಹಾರ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾವೇರಿ ನೀರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ತರತಕ್ಕಂಥ ಯೋಜನೆ ಏನು ಇವೆ, ಆ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ, ನಾನು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವುದು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ಅವರನ್ನು ತೆಗಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲ. ನನಗಾದರೂ ನನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಮೆಂಬರ್ ಆಗಿರುವುದು, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತೆಗಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಇಲಾಖೆಯ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ, ಇಲಾಖೆಯು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ಇಂಥಾದ್ದು ಏನಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದರೆ, ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಟೀಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ; ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಯೇ ವಿನಃ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪುರಾವೆಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾರೇ ಅಧಿಕಾರಿ ಇರಲಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇರಲಿ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲ ; ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಪಾಯಿಂಟ್ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಎನ್ನುವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಓದಿದೆ. ತಾವೂ ಓದಿರಬಹುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೌರಾಡಳಿತ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಷಂಗ್ದುಂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆಯು ಫೋಟೋ ಸಹಿತ ಬಂದಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಎಲ್ಲಾ ನಿಜಾಂಶ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಇಂಪ್ರೆಷನ್ ಕ್ರಿಯೇಟ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಇರುವಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಶಾಸಕರು ಕೆಲವರು ಹೆದರಿಸಿ, ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇರೆ ತರಹದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಬಂದರೆನನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ.